

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5.)

סיכומי דף היומי
 מערכת: 073-249-0403
 sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
 הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
 נלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
 249

ושבחוהו חכמים.
 מבטלים תלמוד תורה להכנסת כלה, ולהוצאת המת כשאין עמו כל צרכו, לרב - י"ב אלף גברים וששת אלפים המכריזים שיבואו לכבדו, וי"א י"ג אלף גברים ומהם ו' אלפים מכריזים, לעולא - שיש מחיצת אנשים משער העיר עד הקבר, לרב ששת - אם קרא מקרא ושנה משניות נטילת התורה כנתינתה בשישים ריבוא, ולמי שלימד לתלמידים אין לו שיעור.

דף י"ז - ע"ב

הינומא: לזעירי - חופה של הדסים, לרבי יוחנן - צעיף המשורבב על עיניה.
 חילוק קליות ביהודה - הייתה ראייה שהיא בתולה, בבבל - הנשים נותנות שמן בראש התלמידים ושפות. סימן אלמנה - שאין חילוק קליות.

מה ששינו במשנה 'מודה רבי יהושע באומר שדה זו של אביך הייתה' וכו' ולא שנינו 'שלך הייתה ולקחתיה ממך' - משום סיפא שני שאם יש עדים שהייתה של אביו אינו נאמן, שלא שייך דין זה באומר שלך הייתה, שאם אכל שני חזקה נאמן, ואם לא אכל שני חזקה פשיטא דאינו נאמן, אבל באביו קמ"ל שאם אכל לפני אביו ב' שנים ואחת בפני בנו אם יש עדים שהייתה של אביו אין לו חזקה, שאין מחזיקים בנכסי קטן, וכמו רב הונא שאמר שכל שהתחיל להחזיק בחיי אביו כשהיה קטן, והמשיך להחזיק לפני בנו אף אם הגדיל אינה חזקה.

וכן לא שנינו דברי רבי יהושע בטוען 'שדה זו שלך הייתה' וכו', והחידוש שאם יש עדים אינו נאמן היינו באופן שאכלה ב' שנים בפניו ואחת שלא בפניו אחר שברח - שאם ברח מחמת נפשות פשיטא שלא היינו חזקה, ואם ברח מחמת ממון הרי זו חזקה, שהיה לו למחות במקום שהוא שם, שמחאה שלא בפניו הוי מחאה, מלבד אם הייתה שעת חירום, או ביהודה וגליל אפילו בשעת שלום שכשעת חירום דמי שאין שיירות מצויות.

כתובות דף י"ח . יום א' פרשת מסעי
 כ"ה תמוז תשפ"ב

דף י"ח - ע"א

לא שנינו במשנה 'מודה רבי יהושע באומר לחבירו

כתובות דף י"ז . שב"ק מברכים החודש פרשת מטות - כ"ד תמוז תשפ"ב

דף י"ז - ע"א

כיצד מרקדין לפני הכלה:

לבית שמאי - מקלסים לכל כלה כמות שהיא לפי יופיה וחשיבותה, שאי אפשר לקלס לכולם בכלה נאה וחסודה, שאם הייתה חגיגת או סומא עובר על 'מדבר שקר תרחק'.

לבית הלל - מקלסים את כולם 'כלה נאה וחסודה' (חוט של חסד מושך עליה), שמי שלקח מקח רע מן השוק ישבחוהו בעיניו, ולעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות לעשות לכל איש כרצונו.

בארץ ישראל היו משוררים לפני הכלה: לא כחל ולא שרק ולא פירכוס ויעלת חן. וכן שוררו החכמים כשסמכו את רבי זירא.

כשסמכו חכמים את רבי אמי ורבי אסי שוררו: כל כמות אלו הוו סומכים לנו לקרות רבי ולמנותם דיינים, ולא תסמכו לנו לא מן המסרסים הלכות בהיפך טעמיהם, ולא מן סמרטוטים, וי"א שאמרו לא מן האומרים חמישית הטעם, ולא מן טורמסים - אנשים ריקנים.

כשהיה בא רב אבהו מבית המדרש לבית הקיסר היו שפחות המלך יוצאות לפניו ומשוררות: רבא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא בריך מתייך לשלם. רבי יהודה בר אילעאי היה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה, ואומר כלה נאה וחסודה.

רב שמואל בר יצחק היה מרקד לפני הכלה עם ג' בדי הדס, וזורק אחת ומקבל אחת. בתחילה סבר רב זירא שמזלזל בזה בכבוד תלמידי חכמים, ואחר שהסתלק והפסיק עמוד דנהורא בינו לבין העם ואין זוכה בזה אלא אחד או שתיים בדור, אמר שזכה בכך בגלל מנהג זה.

רב אחא הרכיבה על כתיפו וריקד, ואמר שכל מי שדומה לו כקורה בעלמא ואין לו הרהור מותר לעשות כן.

לפי ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן מותר להסתכל בפני הכלה כל שבעה, כדי לחבבה על בעלה כשרואה שהכל מסתכלים עליה, ואין הלכה כך.

מעבירין את המת מלפני הכלה, וזה וזה מלפני מלכי ישראל, ואסור למלך למחול על כבודו, ואגריפס המלך עבר מלפניה בפרשת דרכים שאין ניכר שעבר מלפניה,

מנה לווייתי ממך ופרעתיו - משום סיפא שתני שאם יש עדים אינו נאמן, שהמלווה לחבירו בעדים אינו צריך לפרעו בעדים.

מודה במקצת הטענה ישבע - שמא חייב בכל הטענה, ומה שלא כפר בכולו שחזקה שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, ומה שלא הודה בכולו משום שאין לו מעות לשלם, ולכן הטילה התורה עליו שבועה.

האומר לחבירו 'מנה לאביך בידי ופרעתי מקצתו' - פטור משבועת מודה במקצת, מתקנת חכמים שמישיב אבידה הוא.

האומר 'מנה לאבא בידך', והשיבו שפרע מקצתו - לחכמים משיב אבידה הוא ופטור מן השבועה אף אם התובע הוא גדול, שאין נשבעים אלא משום שאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, ודווקא בפני בעל חוב עצמו אינו מעיז אבל בפני בנו מעיז. לרבי אליעזר בן יעקב - חייב שבועה, שגם בפני בנו אינו מעיז, ואף על תביעת קטן נשבע כיון שבא בטענת אביו.

לא שנינו במשנה 'מודה רבי יהושע באומר מנה לאביך בידי ופרעתיו מחצה' שנאמן - שלרבי אליעזר בן יעקב צריך שבועה, ולחכמים פשוט שהוא נאמן.

דף י"ח - ע"ב

משנה . עדים שבאו לקיים שטר, ואמרו חתימת ידינו היא אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו (מחמת קירבה, או פסול מדרבנן שמשחקים בקוביא) - הרי אלו נאמנים, כיון שאין כתב ידם ניכר אלא על פיהם ובתוך כדי דיבור עקרו לעדותם, והפה שאסר הוא הפה שהתיר.

אנוסים היינו שנאמנים היינו רק כשאמרו שהיו אנוסים מחמת נפשות, אבל אנוסים מחמת ממון אינם נאמנים, שפוסלים עצמם באומרם חתמנו שקר בשביל אונס ממון, ואין אדם משים עצמו רשע.

אין אדם נאמן לעשות עצמו רשע - שאדם קרוב אצל עצמו ואינו נאמן על עצמו לא לזכות ולא לחובה בדיני נפשות ובפסול עדות להיעשות רשע ופסול על פיו.

כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד - שנאמר 'אם לא יגיד' שמשמע רק עדות אחד, ומה שנאמנים להעיד בשעת קיום חתימתם שהיו אנוסים היינו משום שהגדה אחת היא בתוך כדי דיבור (בכדי שאילת שלום).

עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותם בבית דין, ושוב אינו חוזר ומגיד.

אם יש עדים אחרים המקיימים חתימת ידם, או שהתקיים השטר ע"י דימוי לשטר שכבר הוחזק בבית דין - אין עדי השטר נאמנים שהיו אנוסים, שאין חוזרים ומגידים.

כתובות דף י"ט . יום ב' פרשת מסעי
כ"ז תמוז תשפ"ב

דף י"ט - ע"א

עדים שבאו לקיים השטר, ואמרו: חתימת ידינו היא, אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו - לחכמים נאמנים, שהפה שאסר הוא הפה שהתיר, לרבי מאיר אינם נאמנים, כיון שהלווה מודה שכתב השטר והוא מקיימו ואומר שאינו מזויף, שוב אינו נאמן לטעון שפרעו, ולא צריכים שוב לקיום העדים.

לווה שמודה שכתב את השטר אך טוען שהוא פרוע -

לרב הונא בשם רב אינו נאמן, כיון שאמר שהשטר כשר הרי הוחזק השטר, וכי אמר פרעתיו אינו נאמן שהרי ביד המלווה הוא, והיינו כדעת רבי מאיר הנ"ל, לרב נחמן נאמן לומר פרעתי, שמודה בשטר שכתבו צריך לקיימו. **אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים בלבד**, אך על שאר עבירות יעבור ואל יהרג.

הנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו, מוציאים מזה ונותנים לזה - שנאמר 'ונתן לאשר אשם לו', אשם היינו הקרן, שיתן למי שהקרן שלו.

האומר שטר אמנה הוא אינו נאמן,

לרבי - שאמר כן הלווה, שמודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו.

לאביי - שאמר כן המלווה, וכגון שחייב לאחרים ואינו נאמן לחוב להם.

לרב אשי - שאמרו כן העדים, שאינם נאמנים אפילו אין כתב ידם יוצא ממקום אחר, שאסור לעשות שטר אמנה, וכשאומרים חתמנו על שטר אמנה אין נאמנים להרשיע את עצמם.

דף י"ט - ע"ב

'אל תשכן באהליך עולה' - אסור להשהות שטר אמנה בתוך ביתו, וי"א גם שטר פרוע, וי"א שבזה לפעמים מעכב השטר משום שהלווה עדיין לא פרעו שטר הסופר, ומותר.

ספר תורה נביאים וכתובים שאינו מוגה מטעויות שבו - אסור להשהות בתוך ביתו שלושים יום, משום 'אל תשכן באהליך עולה'.

עדים שאמרו על שטר מכר שהמוכר מסר מודעה בפנינו והראנו אונסו והכרנו בו - לרב נחמן אינם נאמנים, שלא אתי על פה ומרע לשטר, למר בר רב אשי נאמנים, שניתן השטר להיכתב להציל האנוס מיד אונסו.

עדים שבאו לקיים שטר מכר ואמרו בתנאי מכרה לו ולא ראינו שקיימו, והמוכר אומר שלא קיימו - העדים נאמנים, כיון שאמרו כן תוך כדי דיבור של קיום השטר, ואינו דומה לעדים האומרים אמנה ומודעה, שתנאי הוא דבר אחר מחוץ לשטר, ואינם עוקרים בזה את השטר.

עדים שבאים לקיים השטר, ואחד אומר תנאי היה ואחד אומר לא היה תנאי - לרב פפא כיון ששניהם מעידים שהשטר אמת, זה האומר שהיה תנאי אינו נאמן לעקור השטר, שהוא אחד במקום שנים, ולרב הונא בריה דרב יהושע נאמן, שהרי עוקר חתימתו, ונמצא שאין בשטר אלא עד אחד.

כתובות דף כ' . יום ג' פרשת מסעי
כ"ז תמוז תשפ"ב

דף כ' - ע"א

שנים החתומים על השטר ומתו, אם השטר אינו מקוים, ובאו שנים מן השוק ואמרו ידענו שכתב ידם הוא אבל היו אנוסים, קטנים, פסולי עדות - הרי אלו נאמנים. ואם מעידים כן על שטר מקוים - הרי זה ספק דתרי ותרי, ואוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה, ואין גובים בשטר, אך אין קורעים אותו, שאם יתפוס המלווה אין מוציאים ממנו.

דין טועים שיפסקו כרבי, ולכן קיימו על פי שיטת רבי, שלא יפסידו היתומים.

שניים החתומים על השטר ומת אחד מהם - לרבי צריך אחד מן השוק להעיד עם עד החי על שתי החתימות, לחכמים צריך שניים מן השוק, כיון שהעד החי נאמן על חתימתו לבדו, אם יעיד גם על חתימת העד המת נמצא ששלשת רבעי העדות על פיו, והתורה אמרה 'על פי שניים עדים' - חצי עדות על פיו של זה וחצי על פיו של זה.

לשיטת חכמים, כשאינן שני עדים מן השוק לקיים חתימת עד המת - יחתום עד החי חתימתו על חרס, ויזרוק אותו בבית דין, והדיינים ידמוהו לחתימתו בשטר ויקיימוהו, ואחר כך יעיד עם אחד מן השוק על כתב יד המת, ולא יחתום על מגילה - שמא ימצא מי שאינו כשר ויכתוב עליו שטר מעל חתימתו, וגובים על פי שטר כתב ידו מנכסים בני חורין.

אחד מעדי השטר שמקיים חתימתו ואחד מדייני הנפק השטר שמקיים חתימתו - לרב יהודה אמר שמואל מצטרפים להכשיר השטר, לרמי בר יחזקאל ורבא אינם מצטרפים, שאינם מעידים על אותו הדבר, שהרי הלכה כחכמים שעדי השטר המעידים על חתימתם מעידים על מנה שבשטר, והדיין מעיד על הכשר חתימת השטר.

דף כ"א - ע"ב

שלשה שישבו לקיים את השטר, ורק שניים מהם מכירים חתימות העדים - עד שלא כתבו את הנפק מעידים השניים לפני השלישי ואחר כך חותמים שלשתם, אבל אחר שכתבו לא יעידו, שמחזי כשיקרא במה שכתבו במותב תלתא הוינא וכו'.

אין עד נעשה דיין בדאורייתא, ולכן בקידוש החודש אם ראוהו שלשה והם בית דין יעמדו שניים ויושיבו מחבריהם אצל היחיד ויעידו בפניהם ויאמרו מקודש מקודש, אבל הדיינים המעידים אינם יכולים לישוב ולקדש אחר שהעידו, אבל בדרבנן עד נעשה דיין, ולכן שני דיינים המכירים חתימות עדי השטר יכולים להעיד לפני הדיין שאינו מכיר ולאחר כך לשמש דיינים.

ממה שאמר רב הונא אמר רב ששני דיינים מעידים על חתימת ידי עדים לפני הדיין שאינו מכירם הוכיחו:

א. עד נעשה דיין (בדרבנן). ועוד רצו להוכיח:

ב. דיינים המכירים חתימות אין צריך להעיד בפניהם, ודחו שלעולם צריך להעיד בפניהם, וכאן מתקיימת ההגדה בפני היחיד שאינו מכיר.

ג. צריך להעיד בפני כל דיין ודיין שאינו מכירם, ודחו שלעולם אין צריך, ורק כאן שאם לא יעידו בפני השלישי לא תהא הגדה כלל.

**כתובות דף כ"ב. יום ה' פרשת מסעי
כ"ט תמוז תשפ"ב**

דף כ"ב - ע"א

שלשה שישבו לקיים את השטר ויצא ערעור על אחד מהם שהוא גזלן - אין הדיינים יכולים להעיד על כשרותו שלא גזל, שתרי ותרי נינהו, ואם מעידים שעשה תשובה יכולים להעיד עליו עד שלא חתמו, אבל

מכר קרקע, ושנים אומרים שמכרה כשהוא שוטה ושנים אומרים שהיה בריא - אם יש לו חזקה בנכסיו שהיו של אבותיו, מעמידים הקרקע בחזקתו, ואם אין לו חזקת אבות אומרים שאפשר שקנאה כשהיה שוטה, ואין לו חזקה לבטל המכירה.

אין מזימים העדים אלא בפניהם - שהרי באים לחייבם, לרב ששת הכחשה תחילת הזמה היא ודווקא לפניהם, לר' נחמן ור' אבהו מכחישים העדים גם שלא בפניהם, וכן הזמה שלא בפניהם אמנם אינה הזמה להענישם, אך הרי זו הכחשה לבטל עדותם.

קיום שטרות הוא ע"י עדים המעידים שהוא כתב ידי העדים, או על ידי דימוי חתימת העדים לחתימתם בשטר אחר שיצא עליו ערעור והוחזק בבית דין, שאם לא כן גם השטר השני בחשש מזויף. וכן מקיימים על ידי דימוי לשתי כתובות, או לשטרות שתי שדות שהחזיק בהם ג' שנים בלי ערעור, והשטרות יוצאים מתחת ידי אחר ולא מתחת זה שבא לקיים השטר השלישי (שמא זייף על פיהם).

עד הירא לשכוח העדות - כותב עדותו על השטר, ומעיד על פי אותו כתב אפילו אחר כמה שנים, לרב הונא רק אם נזכר קצת מעדותו בלי ראיית השטר, לרבי יוחנן אף שנזכר רק בשטר, אבל לא נזכר כלל לכו"ע אינו מעיד, משום 'מפיהם' - ולא מפי כתבם.

לשיטת רבי יוחנן עדים יכולים להזכיר אחד לשני את עדותם עד שנזכר מעצמו, לרב חביבא גם הבעל דין עצמו יכול להזכירו, למר בריה דרב אשי הוא עצמו לא, ולהלכה דווקא אם העד צורבא דרבנן יכול בעל דין להזכירו, שוודאי נזכר ואינו סומך על הבעל דין.

דף כ' - ע"ב

תלוליות - הקרובות לעיר הסמוכה לבית הקברות, או הקרובות לדרך בית הקברות, בין חדשות ובין ישנות טמאות, כיון שסמוכות שמא אשה יחידה הלכה וקברה שם נפל שלה. רחוקות - חדשות טהורות, שאם נקבר שם היו יודעים, ישנות טמאות שכבר נשתכח הדבר. (אבל אם אין סמוכה לבית הקברות אין מחזיקים טומאה מספק בארץ ישראל). לרבי מאיר - קרובה היינו חמשים אמה, ישנה היינו שעברו שישים שנה. לרבי יהודה - קרובה שאין קרובה הימנה, ישנה שאין אדם זוכרה.

לרב חסדא עדים זוכרים עדותם עד שישים שנה, וכמו שאמר רבי מאיר שעד שישים שנה זוכרים הקברים, ודחו בגמרא שאני עדות כיון שעשו אותו עד ומוטל עליו לזכור זוכרו הרבה שנים.

**כתובות דף כ"א. יום ד' פרשת מסעי
כ"ח תמוז תשפ"ב**

דף כ"א - ע"א

משנה. עדי שטר שבאו לקיים השטר - לרבי על כתב ידם הם מעידים, וצריך שתי עדים על כל חתימה וחתימה, או שכל אחד מהם אומר זה כתב ידי וזה כתב ידו של חברי, לחכמים על מנה שבשטר הם מעידים, ודי אם כל אחד מעיד על כתב ידו.

הלכה כחכמים שעל מנה שבשטר הם מעידים, שהלכה כרבי רק כשחולק על חבריו היחיד ולא כשחולק על חבריו הרבים, ובשטר של יתומים חשש שמואל לבית

משחתמו לא, שהם נוגעים בעדות, שגנאי להם שישבו עם פסול בדין, ובערעור פגם משפחה מעידים גם אחר שחתמו, שאינו אלא גילוי מילתא בעלמא.

שלשה שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהם - כיון שקיום שטרות בשלשה והרואה שרק שנים חתומים בו יאמר שבשנים קיימוהו, לכן צריכים לכתוב 'במותב תלתא הוינא וחד ליתוהי', אך אם כתבו 'שטרא דגן נפק לקדמנא בי דינא' אין לחוש שיאמרו כן, אמנם דווקא אם כתבו גם שאמר להם רב אשי לקיים השטר, שאז אין לחוש לבית דין חצוף שדנים בשניים.

משנה . האשה שאמרה 'אשת איש הייתי וגרושה אני', או 'נשביתי וטהורה אני' - נאמנת, שהפה שאסר הוא שהתיר, ואם יש עדים שנתקדשה או שנשבת אינה נאמנת. (אך אם רק אחר שנשאת באו עדים - לא תצא, ויבואר בגמרא דף כ"ג. על איזה אופן).

המקור לנאמנות 'הפה שאסר הוא שהתיר' - מסברא, שהוא אסר והוא מתיר.

'את בתי נתתי לאיש' - התורה נתנה נאמנות לאב לומר על בתו קטנה או נערה שקידשה לפלוני, ואסורה על כל העולם.

יבם המוציא שם רע על נשואי אחיו אינו נידון כמוציא שם רע לעונש מאה כסף, שנתמעט מיתור 'הזה' בפסוק 'את בתי נתתי לאיש הזה' - ולא ליבם.

האשה שאמרה 'אשת איש אני', וחזרה ואמרה 'פנויה אני' - אינה נאמנת, ששויה נפשה חתיכה דאיסורא, אך אם נתנה אמתלא, כגון שאמרה 'אשת איש אני', וחזרה ואמרה 'פנויה אני, ומה שאמרתי אשת איש אני משום שקפצו עלי אנשים שאינם מהוגנים', או שאמרה 'טמאה אני' וחזרה ואמרה 'טהורה אני' ונתנה אמתלא לדבריה - נאמנת, ושמאל החמיר לעצמו ופירש מאשתו עד שטבלה.

דף כ"ב - ע"ב

תרי ותרי אם מת בעלה או נתגרשה - לא תינשא, ואם נשאת תצא, ואם נשאת לאחד מעדיה המתירים אותה, והיא אומרת ברי לי כדבריו - לא תצא, לרבי מנחם ב"ר יוסי - אם באו העדים האוסרים קודם שנישאת תצא. לרבא בשיטת רבי יוחנן הלכה כרבי מנחם בר יוסי בגירושין, כיון שאם יבא הבעל יכולה להכחישו (ואע"פ שאשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת, שחזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה - כאן לא תהא נאמנת כיון שיש עדים המסייעים לטענתה היא מעיזה), והלכה כחכמים במיתה, כיון שאם יבוא בעלה אינה יכולה להכחישו, ואם לא היה ברור לה שמת לא הייתה נשאת.

עד אחד אומר מת ועד אומר לא מת - לא תינשא, שאף שהאמינו חכמים לעד אחד המעיד שמת כשנים (שמטוך חומר שהחמרת עליה בסופה הקלת עליה בתחילתה) אעפ"כ לכתחילה לא תינשא, משום 'הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך', ורק אם נשאת לא תצא.

עד אחד אומר נתגרשה ועד אומר לא נתגרשה - לא תינשא, ואם נשאת תצא, ששניהם מעידים שאשת איש הייתה, ואין עד אחד נאמן להתירה.

תרי ותרי שמעידים עכשיו נתגרשה - לרב אסי בשיטת רבי יוחנן גם חכמים מודים שאפילו אם נשאת לאחד מעדיה תצא, שאומרים לה: הראי את גיטך, אבל אם העידו עכשיו מת לא תצא, שאי אפשר לברר הדברים.

**כתובות דף כ"ג . יום ו' פרשת מסעי
ר"ח אב תשפ"ב**

דף כ"ג - ע"א

עד אומר נתקדשה ועד אומר לא נתקדשה - הרי זו לא תינשא לאחר, ואם נשאת לא תצא, שלדברי שניהם עד

עכשיו הייתה בחזקת פנויה, ואין עד אחד האומר נתקדשה יכול לאסרה, מה שאין כן בעד אומר נתגרשה ועד אומר לא נתגרשה - אם נשאת תצא, שלדברי שניהם עד עכשיו הייתה בחזקת אשת איש, ואין עד אחד יכול להתירה.

שנים אומרים ראינו שנתקדשה ושנים אומרים לא ראינו שנתקדשה - לא תינשא לאחר, ואם נשאת תצא, שלא ראינו אינה ראייה אפילו אם דרים בחצר אחת, ואף שבדרך כלל המתקדשת יש לה קול, שיש המקדשים בצינעה.

שנים אומרים ראינו שנתגרשה ושנים אומרים לא ראינו שנתגרשה - לא תינשא, ואם נשאת לא תצא, שלא ראינו אינה ראייה אפילו אם דרים בחצר אחת, ואף שבדרך כלל המתגרשת יש לה קול, שיש המגרשים בצינעה.

מה ששינו במשנה 'ואם משנשאת באו עדים לא תצא' - לרבי אושעיא היינו גם ברישא באשה האומרת אשת איש הייתי וגרושה אני, שגם שלא בפניו אינה מעיזה לומר שגירשה, לרבה בר אבין בזה תצא, שרק בפניו אינה מעיזה, ומה ששינו 'ואם משנשאת באו עדים לא תצא' היינו רק בשבויה, שבשבויה הקילו.

אם משנשאת באו עדים לא תצא, אפילו לא נשאת ממש, אלא כיון שהתירו להינשא לא תצא מהיתרה הראשון.

אמרה: נשביתי וטהורה אני ויש עדים שטהורה אני - אין אומרים נמתין עד שיבואו, אלא מתירים אותה מיד, התיירו להינשא ואח"כ באו העדים ואמרו לא ידענו - הרי זו לא תצא, ואם באו עדי טומאה - אפילו יש לה כמה בנים מכהן שנשאה תצא, אבל כל זמן שלא באו מתירים אותה להינשא לכהן אף אם יצא קול שיש עדי טומאה.

דף כ"ג - ע"ב

משנה . שתי נשים שיש עדים שנשבו - אינם נאמנות לומר שלא נבעלו לעכו"ם, אלא הם פסולות לכהונה, ובזמן שמעידות זו את זו נאמנות, שבשבויה הקילו להאמין בעד אחד. ואם אין עדים ואמרה אחת: אני וחברתי טמאות - נאמנת על עצמה, ששויה נפשה חתיכה דאיסורא אך אינה נאמנת על חברתה.

אם יש עדים שנשבו, והעידה אחת: אני טמאה וחברתי טמאה, ועד אחד מעיד ששניהם טהורות - היא טמאה ששויה נפשה חתיכה דאיסורא, וחברתה טהורה על פי העד שהאמינו חכמים כשנים. אני טהורה וחברתי טמאה, ועד אחד מעיד להיפך - היא טמאה, כיון שיש עדי שבויה אינה נאמנת, וחברתה טהורה על פי העד. אני טמאה וחברתי טהורה, ועד אחד אומר להיפך - היא אסורה משום ששויה נפשה חתיכה דאיסורא, וחברתה טהורה על פיה. אני וחברתי טהורה, ועד אחד מעיד ששניהם טמאות - היא אסורה כיון שיש עדי שבויה אינה נאמנת, וחברתה טהורה על פיה, שנאמנת על חברתה גם במקום שבאה להכשיר את עצמה.

משנה . שני אנשים כל אחד אומר כהן אני - אינם נאמנים שיתן להם תרומה, ובזמן שמעידים זה על זה:

לת"ק - נאמנים ואין חוששים לגומלים,

לרבי יהודה - אין מעלין לכהונה על פי עד אחד אפילו כשאין חשש גומלים,

לרבי אלעזר - מעלין לכהונה על פי עד אחד רק כשאין עוררים ואין חשש גומלים,

לרשב"ג בשם רבי שמעון בן הסגן - מעלין לכהונה על פי עד אחד (המחלוקת עם ת"ק יבואר בגמרא דף כ"ו).